

UUDISTAVAN JA LUOVAN KULTTUURIREITTIMATKAILUN KEHITTÄMISHANKE - Development Project for Regenerative and Creative Cultural Route Tourism

Ohjelma: Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027, ESR+

Haun nimi: Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen
kehittämishankkeiden haku, osaamis- ja innovaatiohankkeet

Hakuaika päättyy: 31.3.2025

Rahoittava viranomais: Hämeen elinkeino-, liikenne ja
ympäristökeskus

Hakijaorganisaatio: Runolaulu-Akatemian kannatusyhdistys ry

HANKESUUNNITELMA LYHYESTI (perustiedot)

Hankkeen toteutusaikataulu: 1.10.2025 – 30.9.2027 (24 kk)

Uudistava ja luovan kulttuurireittitoiminnan tarve ja tavoite tiivistetysti

Itä-Suomessa matkailuala on kohdannut suuria haasteita koronan ja varsinkin sen jälkeen tapahtuneen Venäjän hyökkäyksen ja sen seurausten johdosta. Venäjän rajan sulkeuduttua monilla paikkakunnilla yritetään etsiä uusia keinoja tilanteen korjaamiseksi.

Itä-Suomessa on runsaasti potentiaalia kulttuurimatkailussa. Aineeton kulttuuriperinne, runolaulu ja muukin musiikkikulttuuri, luonto-, sota-, ruoka-, ja muutkin matkailun vetovoimatekijät ovat olemassa, ne pitäisi vain saada ensiksi paketoitua matkailijoille sopiviksi tuotteiksi ja ohjelmopalveluiksi ja sen jälkeen liittää osaksi kansainvälisiä verkostoja ja saattaa matkailijoiden ulottuville.

Edellä kuvattuun tarpeeseen pyritään vastaamaan Lauluperinnereitti -kulttuurireittisuunnitelmalla, virallisella englanninkieliseltä nimeltään Singing Heritage Route -aloitteella. Vuonna 2025 uutta reittiä haetaan Euroopan neuvoston viralliseksi kulttuurireitiksi. Lauluperinnereittiin kuuluu tällä hetkellä neljä maata, Suomi, Viro, Latvia ja Liettua. Reittiä ollaan kehittämässä sekä pohjoiseen, Norjan alueelle, että myöhemmin etelän kohti Keski-Eurooppaa. Norjalainen partneri on jo liittynyt reittiyhdistykseen viralliseksi jäseneksi.

Euroopan neuvoston kulttuurireittitoiminnan yksi piirre on se, että siinä pyritään kehittämään sekä kulttuuria että matkailua. Lauluperinnereitin kohdalla se tarkoittaa ennen kaikkea kulttuurireittiosaamisen kehittämistä ja osaajajoukon laajentamista reitin kohteissa ja toimijoiden keskuudessa. Vahvistetaan toimintamalleja, jolla kustannustehokkaasti voidaan vastata matkailijoiden odotuksiin lauluperinteiden ja muidenkin kulttuuriperinteiden osalta. Lauluperinteiden, samoin kuin toimijakohtaisten muiden kulttuuriperinteiden osalta se tarkoittaa elvyttämistä ja kehittämistä siten, että reitin varrella eri kohteissa voidaan kuulla runolaulua ja muitakin lauluperinteen lajeja, ja saada tietoa niiden kulttuurisesta merkityksestä.

Tämän hankkeen tavoitteena on kehittää lauluperinteiden osaamista koko Itä-Suomen alueella, siten että a) matkailijoilla on mahdollista saada kuulla runolaulua ja saada opastusta muissakin reitin teemoissa, b) yrityksillä ja

organisaatioilla on mahdollisuus saada asiakkailleen ohjelmapalveluita ja c) samalla suomalainen osaaminen runolaulussa – joka on koko itämerensuomalaisen kulttuurin kivijalka – lisääntyy. Tämä hankkeen aspekti kiteytyy hankkeen nimessä, sillä kyseessä on uudistavan ja luovan kulttuurireittimatkailemisen hanke. Kulttuuriperintöä ei ainoastaan pidetä yllä vaan sitä uudistetaan, runolauluperinnettä luovasti elvytetään samalla kun vahvistetaan matkailuelinkeinoja alueella.

Hankkeen henkilöstö

Hankkeen johtaja MuT Pekka Huttu-Hiltunen, osa-aikainen
Hankkeen pääsihteeri, kulttuurimatkailemisen ammattihenkilö, kokoaikainen (haetaan ensisijaisesti Karelia AMK:sta)
Toimisto- ja taloussihteeri, Kaarina Malinen, osa-aikainen
Hankkeen opetus- ja tukihenkilöstö (3 hlöä), osa-aikaisia

Hankkeen johtajalla, musiikin tohtori Pekka Huttu-Hiltusella on pitkäaikainen kokemus erilaisista rakennerahasto- ja muista hankkeista. Hän suunnitteli ja toteutti ensimmäisiä hankkeita jo 1990-luvulla, Kuhmon kaupungin (musiikkiopiston) toimintana, esimerkiksi Kansanmusiikin tutkimus-, tallennus- ja elvytyshankkeen (Interreg) vuosina 1998-1999. Sen jälkeen hän on johtanut Interreg, Tacis, ENPI, ENI, EMOTR, EAKR, ESR, Leader ja lähialueyhteistyö-hankkeita, pohjoismaisia yhteistyöhankkeita, Opetus- ja kulttuuriministeriön ja museoviraston hankkeita sekä ollut koordinoivana tutkijana Suomen Akatemian rahoittamassa, Tampereen yliopiston toteuttamassa tutkimushankkeessa.

Yhtenä hanketoiminnan tuloksena perustettiin vuonna 2010 Runolaulu-Akatemia, aluksi Juminkeko-säätiön yhteyteen, mutta vuodesta 2015 lähtien itsenäisenä, oman kannatusyhdistyksensä ylläpitämän kulttuuri- ja tutkimuslaitoksena.

Tämän hankesuunnitelman kannalta yksi keskeisimmistä kulttuurimatkailemisen kehittämishankkeista oli Ontrei Malisen kanteleen matkailureittihanke (EAKR) 2009-2013, jonka seurauksena Kainuuseen ja Vienan Karjalaan sijoittuva reitti kohteineen sisällytettiin osaksi Via Karelia -reitistöä. Näiden jälkeen on ollut useita Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Museoviraston tuella toteutettuja hankkeita, joissa osarahoittajina on ollut myös maakuntaliittoja.

Hankesuunnitelman mukainen kulttuurisisältö on hyvin hallussa hanketoteuttajalla, ja hankkeen yhteistyökumppaneilla on erityisesti liiketoimintaosaamista ja matkailualan tuntemusta, jota voidaan hankkeessa hyödyntää.

Hankkeen pääsihteeriksi haetaan matkailualan osaajaa, jolla toivotaan olevan myös media-osaamista, ensisijaisesti Karelia-ammattikorkeakoulun kanssa yhteistyössä.

Hankkeen toimisto- ja taloussihteerinä toimii Runolaulu-Akatemian toimisto- ja taloussihteeri Kaarina Malinen, jolla on monipuolinen kokemus hankkeiden taloudenpidosta.

Hankkeen kouluttajiksi rekrytoidaan runolaulun ammattilaisia, yhteistyössä Runolaulajat ry:n kanssa. Kouluttajat ovat alan parhaita asiantuntijoita omalla alallaan, Runolaulun koulutukseen osallistuu myös hankkeen johtaja.

Yksi hankkeen kouluttajista on digi-alan osaaja. Hän toteuttaa yhdessä hankkeen pääsihteerin kanssa verkkosivujen kehittämistä ja muuta digi-osion toteutusta.

Hankkeen kohderyhmät

Hankkeen ensisijainen kohderyhmä on reitin opastuspisteiden (luettelo) henkilöstö sekä alueen muut kulttuurimatkailemisen toimijat. Ensisijaiseen kohderyhmään kuluvat myös muusikot ja laulajat, sekä muut kulttuuriperinnön osaajat, joita alueelta kartoitetaan ja joiden kanssa verkostoidutaan, ja joiden osaamista kytetään Singing Heritage Route:n kohteiden palveluihin. Kohderyhmään kuuluu myös Runolaulajat ry, joka on sekä asiantuntijaorganisaationa mukana kartoittamassa laulajia, että saamassa opastusta omassa verkostoitumisessaan.

Kohderyhmään kuuluvien henkilöiden kulttuuriperinteen tuntemusta, myös matkailullista ja digitaalista osaamista vahvistetaan. Yhteistyössä kohteiden (opastuspisteiden) kanssa kehitetään monialaisia toimintamalleja, joita sovelletaan kunkin kohteen omilla ehdoilla. Samalla verkostoidutaan siten että vaikutteet ja osaaminen voivat verkoston sisällä jatkaa laajenemistaan myös hankkeen päätyttyä.

Hankkeen toissijainen kohderyhmä on koko kulttuurimatkailun ala Suomessa. Kulttuurireittiosaaminen on Suomessa vielä vähäistä, johtuen siitä että Suomesta hallinoitavia Europan virallisia kulttuurireittejä on vasta yksi, eli verkostomainen Alvar Aalto -reitti. Tarvitaan lisää ihan yleistä valistustyötä reittitoiminnan mahdollisuuksista, osaamisen kehittämistä kaikkien organisaatioiden tasolla. Toteutuessaan Singing Heritage Route olisi toinen virallinen, Suomesta hallinnoitu eurooppalainen kulttuurireitti, ja lajissaan ensimmäinen kartalle piirtyvä reitti Suomessa. Sen onnistuminen mahdollistaa valtakunnallisen osaamisen merkittävän lisääntymisen – yhteistyössä muiden kulttuurireittien ja matkailualan toimijoiden kanssa.

Hankkeen valmisteluvaihe 2015-2025

Hankkeella on pitkät juuret kulttuurimatkailun kehittämisessä. Vuonna 2013 Runon ja Rajan tie ry otti vastaan Runolaulu-Akatemian johdolla kehitetyn, Kainuun ja Vienan Karjalan alueelle sijoittuvan Ontrei Malisen kanteleen kulttuurireitin (ks. <https://ontrei.fi/fi/>). (Runolaulu-Akatemia oli vielä 2013 osa Juminkeko-säätiön toimintaa). Siinä yhteydessä, kun reittiä tarkastettiin ja luovutettiin osaksi Via Karelia -reitistöä, lausuttiin toivomus että vastaavanlaista kehittämistyötä voitaisiin tehdä laajemmin, kansainvälisessä yhteistyössä koko Via Karelia -reitistön osalta.

Kehitettiin idea runolaulua ja yleensä lauluperinteitä esille nostavasta kansainvälisestä reitistä. Sitä käytiin esittelemässä myös Opetus- ja kulttuuriministeriössä, ja vastaanotto oli myönteinen. Ministeriöstä kerrottiin, että Suomi on ehkä liittymässä Euroopan neuvoston kulttuurireittisopimukseen (EPA-sopimus), ja meidän ideamme vahvistaa ajatusta että liittyminen kannattaa tehdä.

Vuonna 2015 aloitettiin ensimmäisten kontaktien luominen, ensiksi Liettuaan, ja asteittain edettiin myös muihin Baltian maihin. Vuodesta 2018 lähtien verkostoa on laajennettu ja vahvistettu sekä kotimaassa että Baltiassa. Oma reittiyhdistys perustettiin virallisesti ja rekisteröitiin toukokuussa 2021.

Tällä hetkellä reittiyhdistyksessä on 18 varsinaista yhteisöjä viidessä eri maassa. Runolaulu-Akatemian johtaja Pekka Huttu-Hiltunen on Singing Heritage Route Association ry:n puheenjohtaja. Yhdistyksen varsinaisten jäsenten lisäksi yhteistyöverkostoon kuuluu useita muitakin yhteisöjä kaikissa maissa. Tällä hetkellä on oleellista vahvistaa ja kehittää myös verkostoa.

Samanaikaisesti kansainvälisen verkostoitumisen kanssa on rakennettu myös kansallista verkostoa Suomessa. Vuosina 2020-2022 pidettiin useita verkostoitumiseen tähtäviä tilaisuuksia eri puolilla Itä-Suomea. Koronaepidemia hieman haittasi verkoston toimintaa vuosina 2022-2023, mutta nyt on tarkoitus jatkaa siitä mihin silloin jäätin. Vuonna 2024 on kartoitettu reitin opastuspisteitä, ja tarkoitus on päästä uudelle tasolle niiden keskinäisessä yhteistyössä tulevina vuosina.

Hankkeen toteutus tiivistetysti

WP1: Lauluperinnereitin (Singing Heritage Route) verkoston vahvistaminen siten että varsinaisia maksavia jäseniä on nykyisten 18 lisäksi ainakin 20 lisää. Hankkeen lopussa yhdistyksen jäseniä on yhteensä noin 40 ainakin viidessä seitsemässä eri maassa. Jäseniä pyritään saamaan myös Puolasta ja Saksasta, mahdollisesti kauempaakin. Jäsenyytasoja voi tarvittaessa olla useampia (jäsen, kannattajajäsen, yritysjäsen jne.). Verkoston jäsenmäärän lisääminen vahvistaa myös yhdistyksen taloudellista perustaa.

Reitin opastuspisteiden lähtökartoitus aloitetaan heti hankkeen alettua. Kartoitus koskee valmiuksia, joita lauluperinteiden ja muidenkin kulttuurierinteiden osalta tarvitaan. Opastuspisteitä on Suomen alueella ainakin 14 kpl koko reitin alueella. Keskeiset opastuspisteet ovat Jälleenrakennusmuseum Sallassa, Juminkeko Kuhmossa, Parppeinvaaran runokylä Ilomantsissa, Värttinäkeskus Rääkkylässä sekä Lappeenrannassa? Kartoituksessa oleellista

on tehdä opastuspisteille yksilöllinen kehittämisohjelma uutta kulttuurireittiä ajatellen. Kaikissa lauluperinteet ja niihin liittyvät palvelut ovat keskeistä, mutta muut reitin teemat voivat vaihdella.

Samalla rakennetaan vastaavaa opastuspisteiden verkostoa myös Baltian alueelle. Tässä rakennustyössä paikalliset kumppanit ovat avainasemaassa. He myös hankkivat rahoitusta omista maistaan siellä tapahtuviin aktiviteetteihin. Tämän hankkeen resursseilla ainoastaan annetaan opastusta ja periaatteellista tukea Suomen ulkopuolelle.

WP2: Hankkeessa toteutetaan kymmenen työpajaa Itä-Suomen alueella vuosina 2025-2027, siten että kartoituksen jälkeen (2025), työpajojen toteutus aloitetaan pohjoisesta, ja edetään kohti etelää. Kymmenen työpajaa toteutetaan ainakin Sallassa (tai Kuusamossa), Suomussalmella. Kuhmossa, Lieksassa, Ilomansissa, Joensuussa, Rääkkylässä, Parikkalassa, Imatralla ja Lappeenrannassa.

Jokaisessa työpajassa paikalliset yritykset ja kohteet (museot ym.) kutsutaan koulutettavaksi. Koulutuksessa käytetään kunkin alueen runolauluperinnettä lähtökohtana, sekä otetaan myös luova aspekti mukaan. Kehitetään uutta runolaulumittaista laulua, käytetään sähköisiä välineitä hyväksi luovalla tavalla kehitettävien ohjelmanpalveluiden osalta.

Soveltuvien osin ulkomaisia kumppaneita kutsutaan osallistumaan hankkeen koulutustilaisuuksiin.

WP3: Runolaulajapankin toteuttaminen. Kaikilla opastuspisteellä on auttavaa osaamista sekä myös video-, ym. materiaalia lauluperinteistä vakituudessa käytössään, joko oman henkilökunnan toimesta toteutettavaksi tai läheltä saatavana. Sen lisäksi toteutetaan yhteistyössä Runolaulajat ry:n kanssa runolaulajapankki, jonka idea on se, että paikallisesti tai alueellisesti kartoitetaan laulajia, jotka ovat käytettävissä erityistilanteissa konserttia tai muuta esiintymistä varten. Runolaulajapankin perustiedot kootaan SHRouten verkkosivulle, josta ne on yrityksille helposti löydettävissä.

Runolaulajapankkia varten suoritetaan koulutusta sen mukaan, mikä koetaan tarpeelliseksi. Lähtökohtana on, että pankkiin ilmoittautuvat laulaja ovat vähintään ammattikorkeakoulutasoisen koulutuksen läpikäyneitä, joten heillä on valmius laulaa erilaisissa tilanteissa tarvittavaa ohjelmaa. Koulutusta tarvitaan lähinnä ohjelmanpalveluiden toteuttamiseen sekä toiminnan taustojen selkeyttämiseen.

WP4: Digitaalisen ulottuvuuden lisääminen. Kaikkiin opastuspisteisiin laaditaan digitaalisen ulottuvuuden kehittämisohjelma, jonka yhtenä komponenttina ovat koko hankkeen interaktiiviset verkkosivut. Niistä on saatavilla opetusmateriaaleja ja asiantietoa, jota voivat käyttää niin kouluttajat, opastuspisteiden henkilökunta kuin myös matkailijat.

Välittömästi hankkeen verkkosivulla toteutetaan seuraavat toimenpiteet: Kartan käytettävyyden parantaminen, lisätään ajankohtaista-osio, sivuston responsiivisuuden parantaminen, monikielisyysoiminnallisuuden ja käännösten parantaminen, sisällöntuotannon lisääminen ja hakukoneoptimointi.

Hankkeen talous

Hankkeen talousarvio on noin 300 000 e, josta ESR-tukea haetaan 80%, noin 240 000 e, ja loppu, noin 60 000 e jakautuu useiden hanketta tukevien tahojen kesken. Keskeisimmät tukijat ovat Kuhmon kaupunki, Kainuun liitto, Pohjois-Karjalan liitto, Runon ja Rajan tie ry, Kuusamon-Taivalkosken Naturpolis, Etelä-Karjalan liitto.

(Alustava kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma seuraavalla sivulla)

Ohessa ehdollinen kustannusarvio:

KUSTANNUSARVIO JA RAHOITUSSUUNNITELMA 2025-2027

Uudistavan ja luovan kulttuurireittimatkailun kehittämishankkeen kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma

Kustannus	2025	2026	2027	yht.
Henkilöstökulut				
Hankkeen johtaja, osa-aikainen	6638	26552	19914	53104
Hankkeen pääsihteeri, kokoaikainen	15173	60691	45518	121382
Hankkeen talous- ja toimistos sihteeri	3161	12644	9483	25288
Hankkeen kouluttaja 1	0	6069	0	6069
Hankkeen kouluttaja 2	0	6069	0	6069
Hankkeen kouluttaja 3	0	0	6069	6069
Palkkakustannukset yhteensä	24972	112025	80984	217981
Flat rate 40%	9989	44810	32394	87193
Kustannukset yhteensä	34961	156835	113378	305174
Rahoitussuunnitelma				
EU-tuki (80%)	27969	125468	90702	244139
Kainuun liitto	0	9000	6750	15750
Pohjois-Karjalan liitto	0	9000	6750	15750
Kuhmon kaupunki	2250	6000	3728	11978
Naturpolis Oy (Kuusamo-Taivalkoski)	0	1500	1125	2625
Etelä-Karjalan liitto	0	1500	1125	2625
Runon ja Rajan tie ry	375	1659	948	2982
Runolaulu-Akatemian omarahoitus	4367	2708	2250	9325
Rahoitus yhteensä	34961	156835	113378	305174

Kuhmossa 26.3.2025

Runolaulu-Akatemian kannatusyhdistys ry

Pekka Huttu-Hiltunen
yhdistyksen sihteeri / Runolaulu-Akatemian johtaja